

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.



• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

8DE ÅRG.

DEN 25 NOVEMBER 1906.

N^o 8

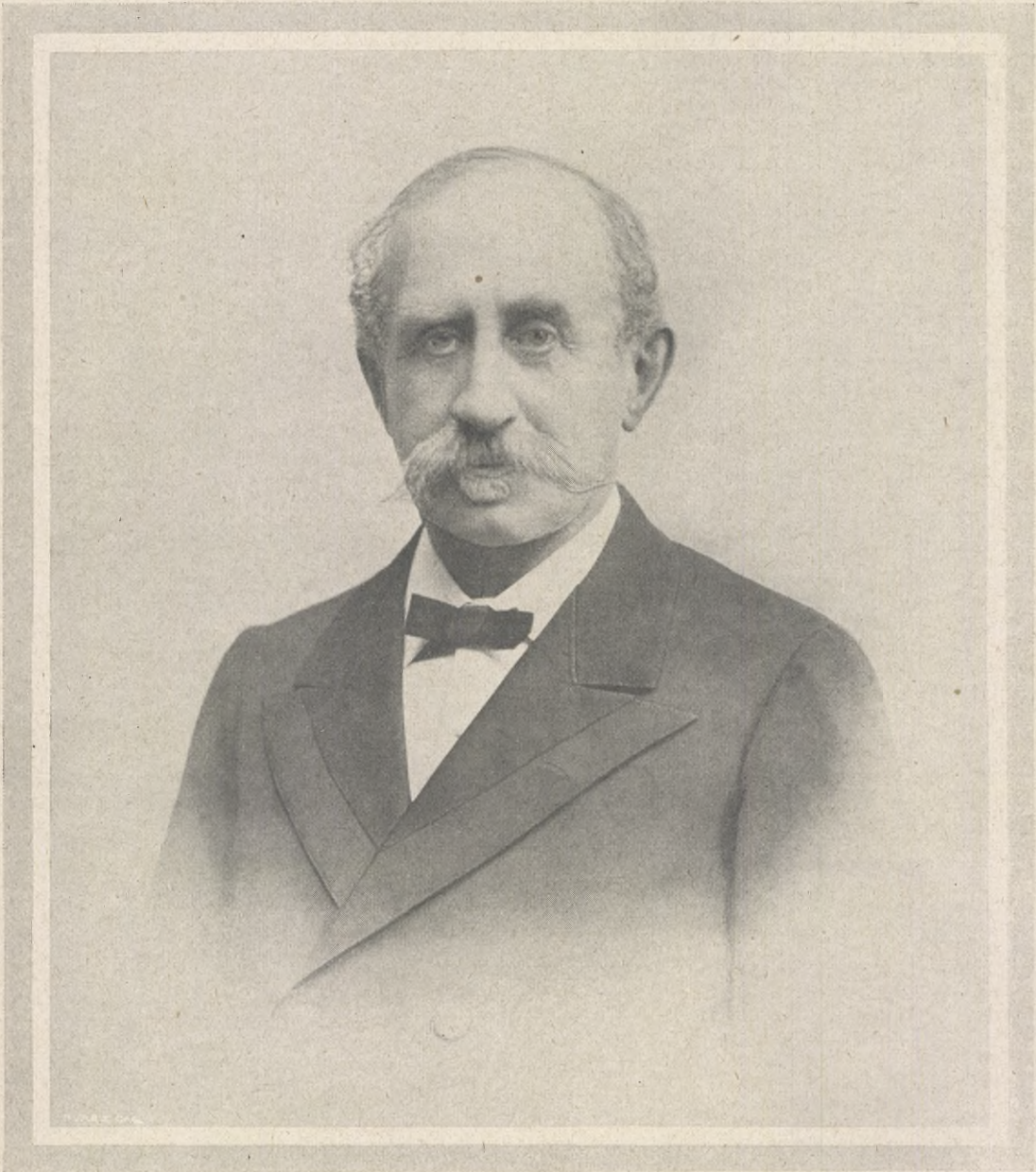


Foto. Florman, Stockholm

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöforsparre Skåm—119.

EDUARD FRÄNCKEL.
GENERALKONSUL.

EDUARD FRÄNCKEL.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

Den såväl inom det politiska lifvet, som hufvudstadens kommunala representation bekante generalkonsul Eduard Fränckel fyller den 17 dec. 70 år.

Han är född i Göteborg och var under åren 1850—1852 elev vid Chalmerska slöjdskolan. Därefter öfvergick han till att studera utomlands och var sålunda elev vid polytekniska institutet i Hannover 1854 och vid tekniska högskolan i Karlsruhe följande år. Då han återkom till Sverige ägnade han sig åt statsbanornas tjänst. Han blef sålunda nivellör vid statens järnvägar år 1855, utnämndes till maskiningeniör därstädes 1861 och fungerade som maskindirektör 1863—1873. Därefter öfvergick han till det privatindustriella lifvet och beklädde posten som verkställande direktör i det bekanta stora bolaget Atlas från 1873—1887. Året därpå utnämndes han till Österrikisk-Ungersk generalkonsul i Stockholm.

Emellertid har hans energi och intresse tagits i anspråk äfven för flera betydelsefulla offentliga uppdrag. År 1891 var han Sveriges ombud i Paris för franska handels- och sjöfartstraktatens avslutande. Under tiden 1886—1887 tillhörde han den s. k. Ekonomiska kommittén. Vidare har han varit bisittare i arbetarförsäkringskommittéen 1884—1889, i järnvägskommittéen 1893—1895 och i kommittéen angående ny stat för post- och telegrafverken 1899—1901. Sedan år 1900 är han ledamot i styrelsen för tekniska skolan i Stockholm.

Redan det anförda visar hän på en aktingsvärd och mångskiftande verksamhet, men generalkonsul Fränckel har, som ofvan antydts, också ägnat sig åt det politiska lifvet. Han invaldes nämligen af Stockholms stadsfullmäktige till riksdagens första kammare år 1888, ett val, som på sin tid väckte mycken sensation inom vårt land, då därigenom presidenten Hans Forssell blef ställd utanför senatorernas led. Inom första kammaren gjorde sig generalkonsul Fränckel snart uppmärksam. Redan året efter det han tagit säte inom densamma utsågs han nämligen till suppleant i bankoutskottet, blef de följande åren suppleant i resp. statsutskottet och bevillningsutskottet och har sedan 1894 varit ordinarie ledamot af statsutskottet, hvars betydelse för riksdagsbesluten här icke behöfver närmare angifvas. År 1891—1893 var hr Fränckel dessutom statsrevisor. Det förtroende Stockholms stadsfullmäktige visat denne sin representant i riksförsamlingen har icke rubbats. Generalkonsul Fränckel fick i år sitt mandat förnyadt.

Stockholms stadsfullmäktige ha också haft rikligt tillfälle att i grunden lära känna generalkonsul Fränckels vakna intresse och stora arbetslust, då han under en lång följd af år tagit en synnerligen liflig del i hufvudstadens kommunala angelägenheter, beklädt flera förtroendeposter inom de kommunala styresmännens viktigaste utskott och nämnder och städse vid utfö vandet af dessa ådagalagdt en varm och oförtruten nitälskan om Stockholms utveckling i en sund, men kanske någon gång väl betänksam marschtakt. Nu senast är generalkonsul Fränckel insatt bland de delegerade, som skola söka åvägbringa en uppgörelse mellan staten och staden rörande så svårlösta spörsmål, som kanslihusets förläggning m. m. Den

som känner till huru segslitna intressemotsatserna mellan staten och staden pläga vara — exemplen därpå äro mångfaldiga — vet att delegerades uppgift är mycket svår och tvistepunkterna många.

Det är emellertid säkerligen endast få personer, som taga sina uppdrag så samvetsgrannt som generalkonsul Fränckel. En bland de första, som tråda in i sessionssalen, då sammanträde är utlyst för Första kammaren, är just han. Och från sin plats, omedelbart nedanför den merändels anlitade talartribunen, följer han från början till slut de olika anförandena, äfven då det gäller, till synes, tämligen ointressanta och betydelselösa ärenden. Han sitter som fastlåst på sin plats och saknas väl aldrig i en votering. Då han begär ordet — han uppträder, såsom man kan vänta af hans föregående verksamhet med förkärlek i järnvägsärenden — kan han städse vara förvissad om att fånga uppmärksamheten inom kammaren, äfven om hans inlägg med sina historiska återblickar understundom bli ganska utförliga. Men han talar lugnt och flytande och håller sig till sakens kärnpunkt. Hans väggör trots den höga åldern är så stor att man har all anledning vänta få höra honom ännu många gånger under den 9-års period, hans mandat omfattar.

Lika träget infinder sig också generalkonsul Fränckel till stadsfullmäktiges sammanträden och framlägger där gerna sina synpunkter i skilda ämnen. På hans anföranden hör man städse, att han icke försummat att deltaga i ärendenas förberedande pröfning, om de passerat den nämnd eller det utskott, där han har säte och stämma.

Det är sålunda en ovanligt rastlös man, denne 70-åring.

Men hans tid räcker också till för hans privata verksamhet såsom en af innehafvarne af Blanks oljeimportbolag och för den mosaiska församlingen, bland hvars inflytelserikaste och mestbetrodde medlemmar han tvefvels utan är att räkna.

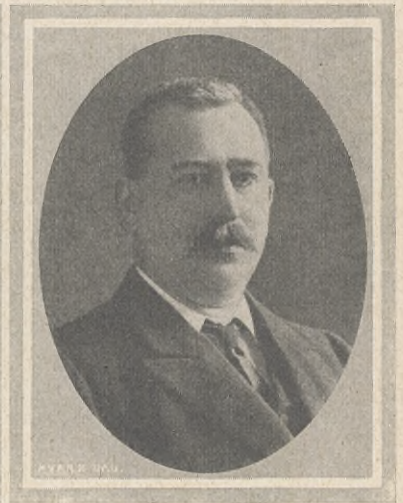
S. Drysen.

NYVALDA RIKSDAGSMÄN I ANDRA KAMMAREN.



Efter porträtt.

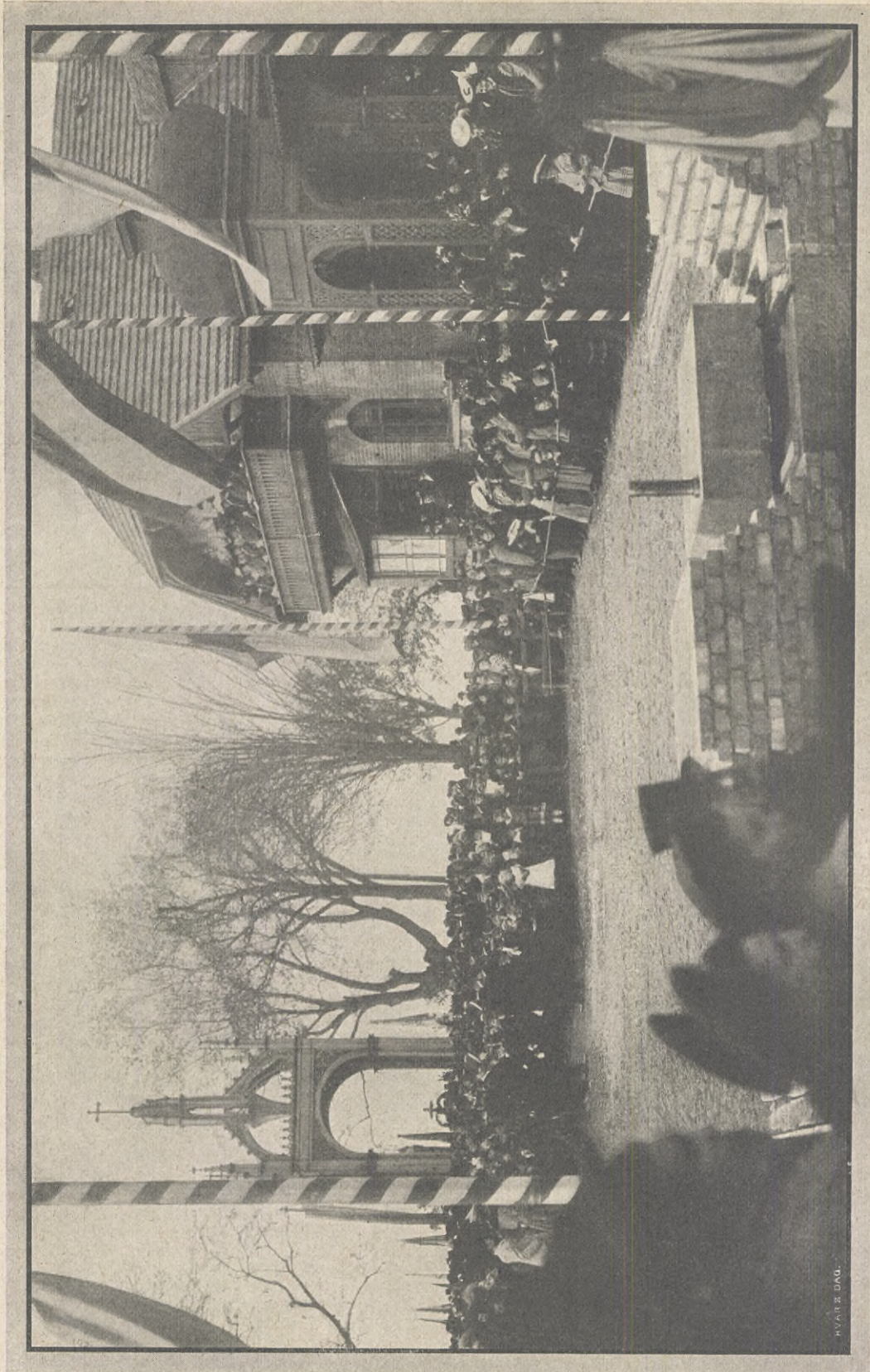
D:R KARL HILDEBRAND.
Stockholms första valkrets.
Höger.



Efter porträtt.

CHARLES LINDLËF.
Stockholms fjärde valkrets.
Socialdemokrat.

GUSTAF ADOLFSFÄSTEN VID LÜTZEN.



Kittiké : A. m. A. - B. Bengt. Skulpturgruppen Skålm - 014

VID SCHWEDENSTEIN, DET GAMLA MINNESMÅRKET. I förgrunden den plats där det nya kapellet skall byggas.

E. G. - J. Skulptur - 8

CHRISTIAN ERIKSSONS DJURGÅRDSMONUMENT.



HVAR 2 DAG.

HVAR 8 DAGS FOTOGRAF I STHLM.



HVAR 2 DAG.

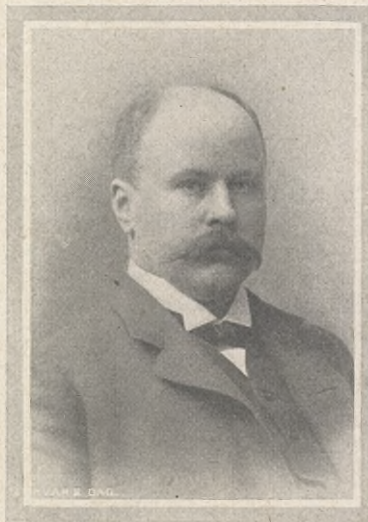
MONUMENTET I GIPSAFGJUTNING.

Kitelé: Bengt Sjöfversparre

Djurgården vid Stockholm kommer inom kort att prydas med en af vår berömda skulptör Christian Eriksson under dennes senaste vistelse i Paris utförd grupp, som bekostats af medel, skänkta af hrr Manne och Ernst Davidson å Hasselbacken till Djurgårdens förskönande. Gruppen, som skall få sin plats å den s. k. Kärleksudden, framställer två nakna unga människor, hvilka, sittande på en sten, blicka ut öfver

viken Gipsafgjutningen af det vackra konstverket var här om dagen uppställd till afprofning å Djurgården och togs i betraktande af bl. a. prins Eugen. På kvällen fördes gruppen till hr Erikssons atelier vid Prästgårdsgatan på Söder, där en del smärre förändringar skola vidtagas å densamma. Konstverket skall därefter gjutas i brons och placeras å en granitsockel.

Svenska turistföreningens sekreterare docenten *Gunnar Andersson* har afsagt sig sekreterarsysslan för att helt kunna ägna sig åt vetenskapliga uppgifter. Dr A., som 1896 blef ledamot af turistföreningens styrelse och 1901 föreningens sekreterare, har energiskt arbetat för turistväsendets höjande i Sverige. Det är han, som tagit initiativet till den serie resehandböcker öfver skilda delar af vårt land, som utgifvits af föreningen både på svenska och främmande språk. Han har under omkring 10 år tillhört den "redaktionskommitté", som omhänderhaft det väsentligaste arbetet med utgifvande af Turistföreningens talrika publikationer bland hvilka årsskrift och resehandböcker torde vara de mest kända. Planen för de senare har af honom helt anlagts i det att nu utgifvits en bok omfattande hela landet samt därjämte mindre böcker utförligt behandlande ett eller flera landskap. Under de 5 år dr A. varit föreningens sekreterare, har äfven en betydande utvidgning af samhet skett. Landets största



Efter porträtt.

Kitelé: Bengt Sjöfversparre.

D:R GUNNAR ANDERSSON.

Turistföreningens afgående sekreterare.

densamma verk-
fotografisamling,

Langlets porträtt, emedan denne för närvarande
befinner sig i Heidelberg.

cirka 15,000 nummer, af ur turistsynpunkt bemärkta platser i vårt land, har skapats, en samling skioptikonbilder till föreläsningssändamål har åstadkommit, anläggningar af ett flertal hyddor, vägar m. m. skett inom landets otillgängligare delar och turistintresset i stort sedt på ett nästan oväntadt sätt uppblomstradt. Det omfattande arbete, han i sin ställning som en af ledarne för turistföreningen härför kunnat nedlägga, har otvifvelaktigt i sin mån bidragit till detta för landet lyckosamma resultat.

I afseende på de praktiska turistarrangemangen har den energiske mannen särskildt omhuldat öfre Norrland.

Till efterträdare har dr A. erhållit fil. kandidat *Valdemar Langlet*, född 1872 och känd genom ett par arbeten, som han utgifvit om sina resor i Ryssland och de asiatiska länderna. Vi kunna för dagen icke återgifva hr



ROB. SCHUMANN.
Till 50-årsminnet af den store kompositörens död.
Teckning efter Daguerrotyp.

En af världens store violinister *Jan Kubelik*, som på den senare tiden låtit mycket tala om sig, skall med en konsert i Stockholm den 26 nov. börja en turné i vårt land. K. är född 1890 och son till en handelsträdgårdsmästare vid Prag. Redan 1888 uppträdde han offentligt, då han bl. a. utförde kompositioner af Wieniavsky. Han studerade sedermera under sex år vid konservatoriet i Prag och debuterade på allvar 1898 i Wien.

*

Korr. från Paris.

Den franska operan tycket ha tagit ett mycket bestämt steg framåt — eller tillbaka — med Operans senaste premiär, Massenets och Men-



JAN. KUBELIK.
Som ämnar konserter i Sverige.

dès' "Ariane" och det varma mottagande den rönt. Man har så länge fått låta sig nöja med jätten från andra sidan Rhenen eller inhemsk symbolism resp. realism att detta återvändande till den franska klassiska operan från kung Sols dagar kunnat mottagas som en uppenbarelse. Skarpast faller kanske operans "klassicitet" i ögonen vid en blick på libretton: Theseus' kärlekssaga sådan den tedde sig för de abstrakte tragödem från tre sekel tillbaka, med deras brist på historisk lokalfärg och scenisk "spänning". D. v. s. lokalfärg finnes där förvisso men den är icke grekisk. Phèdre kunde kallat sig markisinna de Montespan och de ateniensiska jungfrurna bära Fontanges frisyra! Och musiken ger i intet texten efter: det är en opera så regelriktig som man ej trodde sig mera få höra med konstrika symmetrier, romanser och inlagda små mästerverk som snart skola ha gjort sitt segertåg världen rundt. Och för att musikalskaren skall få sitt lystmäte af musiktekniska finesser och öfverraskande grepp borgar ju redan den gamle mästarens namn.

*

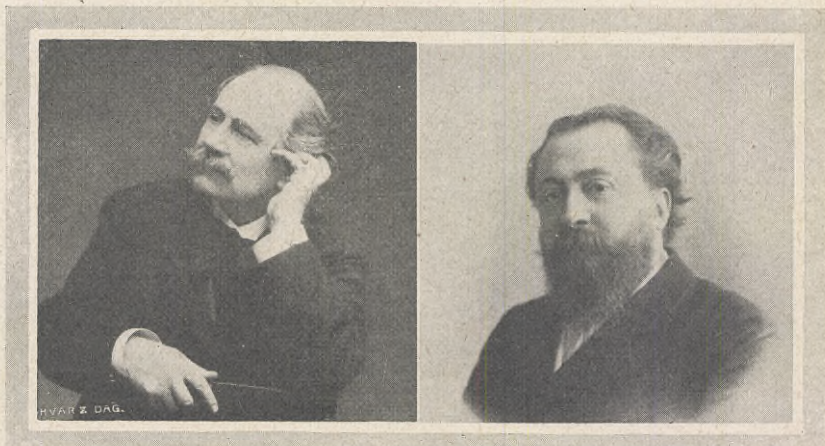
Nästan samtidigt har Catulle Mendès upplefvat en stor succès å Théâtre Sarah Bernhardt med ett nytt skådespel.



EDUARD GOLL. Pianist.
Konserterar tillsammans med Kubelik.

För den romantiker och inbunde drömmare som *Robert Schumann* var, glömmar man gärna att han äfven var en ganska hetsig teoretisk förkämpe för sina idéer. Hans insats i musikens historia är därför icke begränsad till hans kompositioner, där särskildt den intimare genren be-tecknar ett nytt värde, utan genier sådana som Chopin och Brahms o. a. stå från sitt genombrotts dagar i tacksamhetsskuld till Schumanns orädda författareskap. S. var född 1810. Hans flesta kompositioner äro skrifna under perioden 1840 50.

Han dog 1856 sedan han de två sista åren före sin död varit obotligt själssjuk.



OPERASUCCÈS I PARIS.
MASSENET. "Ariane" kompositör. CATULLE MENDÈS. Librettons författare.

Den 2 december kommer 50-årsminnet af statens järnvägars tillkomst att högtidligt hållas i Stockholm genom ett föredrag för särskildt inbjudna samt utgifvandet af en större fästskrift. De första bandelar af de svenska statsbanorna, som öppnades, voro sträckorna Jonsered—Göteborg och Lund—Malmö. Den första motionen om järnvägars anläggande i Sverige framlades af direktören af Uhr för ridderskapet och adeln den 30 mars 1829, men afslogs. Sedermera väckte öfverintendenten Franz Adolph von Schéele den 19 febr. 1840 inför sitt stånd motion om, att någon del af anslaget till vattenkommunikationers befrämjande måtte kunna afses jämväl till järnvägars anläggande. Också detta förslag föll.

Det var grefve Adolf Eugène von Rosen förbehållet att få järnvägar till stånd i vårt land. Han hade studerat sin sak i utlandet och upprättade sedermera en plan till ett vidsträckt svenskt järnvägssystem, hvilken godkändes af regeringen. Den 27 nov. 1845 erhöll von Rosen k. m:ts resolution på att i Sverige anlägga, bygga och låta trafikera järnvägar. Dock — en pänningkris inträffade i England, hvarifrån medlen skulle hämtas, och så förföll också detta förslag.

Von Rosen arbetade emellertid oförtrutet för sin sak och ingaf i april 1848 till k. m:t en ansökan angående framställning till sänderna om beviljande af något understöd för anläggning af en järnväg Örebro—Hult. Motståndet i riksdagen blef på somliga håll lifligt, men von Rosen erhöil likväl i



A. E. VON ROSEN, upphöfsmannen till den första, genomförda planen för ett svenskt statsbanenät.

hufvudsak hvad han önskade, och den 28 dec. 1848 utfärdade k. m:t stadfästelsesresolution för anläggningen. Det beslöts sedermera af vederbörande att utsträcka järnvägen från Örebro till Köping och i planen ingick också, att linien skulle utgöra en del af en privat stambana Stockholm—Göteborg. Blott bandelen Örebro—Köping kom till utförande. Vid 1853—54 års riksdag beslöts, att stambanor, först södra och västra, skulle utföras genom statens omedelbara försorg och nödiga medel användes.

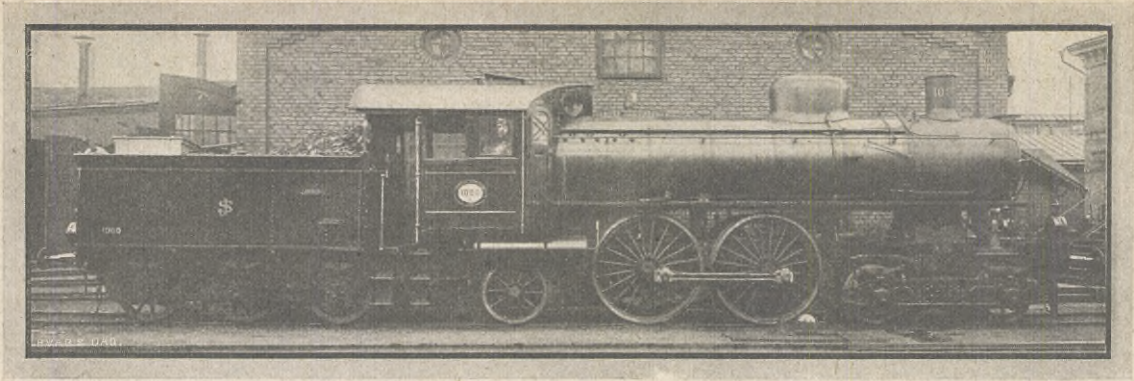
Det skulle föra oss för långt att vidare förtälja de svenska statsbanornas historia. Den 30 april 1855 började arbetet på västra stambanan vid Skafveryd, i början af maj å flere ställen af södra stambanan mellan Malmö och Lund. Öfverste Nils Ericson, stiftaren af det svenska statsbaneverket, hade obegränsad fullmakt att ordna hela arbetet. Adolf Eugène von Rosen och Nils Ericson, se där de två namn, som äro för evigt knutna vid statsjärnvägarnes tillkomst i Sverige, från hvilken tid en ny æra kan räknas i afseende på utvecklingen inom handel och näringar.

* * *

H. S. D. lämnar som illustration till det betydelsefulla 50-årsjubileet några bilder från förr och nu och bifogar den förhoppningen, att statsjärnvägarnas utveckling i framtiden måtte gå med all den snabbhet, som är förenlig med vår tids viktiga merkantila intressen.



NILS ERICSON, stiftare af vårt statsbaneverk. Statyn utanför Centralstationen i Stockholm.



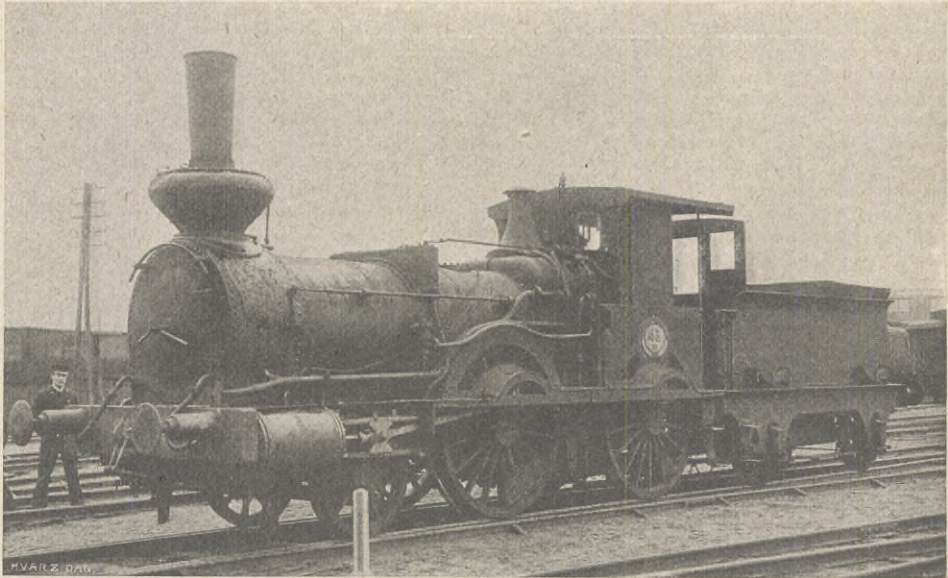
Efter fotograf.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöforsparre Sthm—Öbg

ATLANTIC,
1906 års typ för
svenska statsba-
nornas lokomo-
tiv.

För generaldirek-
tör
M. R. Sahlins
porträtt hänvisa
vi till H. 8. D.
VI:1.

ÄLDSTA LO-
KOMOTIVTY-
PEN
(1855).



H. 8 Da STOCKHOLMSFOTOGRAF.

Kliché: Bengt Sjöforsparre.

SVENSKA LÄKARESÄLLSKAPETS NYBYGGNAD OCH DESS ARKITEKT.

Stockholm har fått en ny sevärighet af rang, en byggnad af sällsynt artistisk gestaltning och detta in till de minsta detaljer. Det är Svenska läkaresällskapets hus, nr 10 Klara Östra Kyrkogata, hvilket invigdes tisdagen den 20 nov.

Den röda tegelfasaden — ingen puts, utan stenens naturliga färg — står obruten. Kring portalen finnes dock några skulpterade prydnader: Christian Eriksson har här försett anfangsstenarne till portens granithvålfning med ett par reliefer, framställande en grupp läkare, sysselsatta med vetenskapliga undersökningar. Där ofvan äro insatta två kraftiga granithufvud, porträtt af framstående fackmän. Den stora porten är i järnsmide af Arvikasmeden "Peter på Myra", som utfört arkitektens kompositioner "de fyra åldrarne", naiva och roliga, på ett synnerligen känsligt sätt.

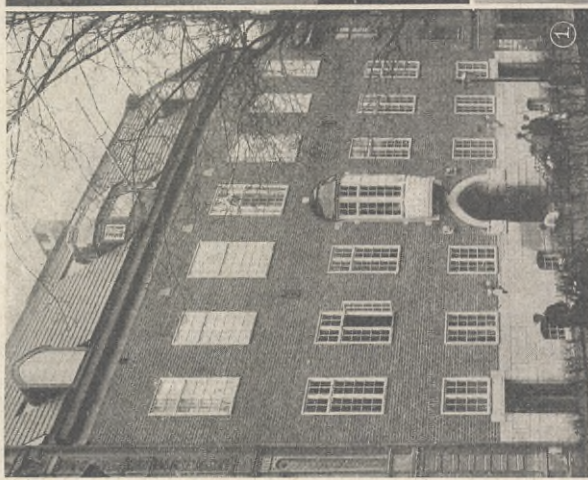
I portikens sidoväggar sitta kakelplattor i mosaikmanér, skildrande byggnaden och omnämmande byggherren. Gula kakelplattor smycka den hvita entréhallens kalkfärgade vägg. De järnsmidda elektriska ljusbärarne äro förträffliga, likasom huvudtrappans ekräck med högst originella smakfulla, barriärer, de

vackra panelverken i rummen, där träfyllningen delvis ersatts med i kalkfärg dekorativt målade putsytor, o. s. v.

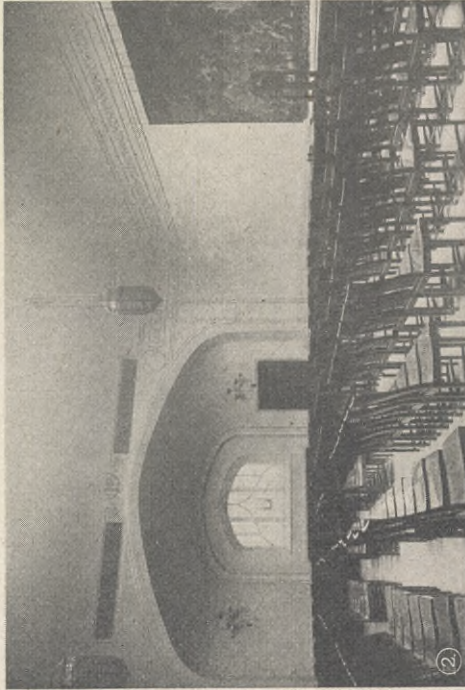
Man fäster sig bl. a. särskildt vid det sätt hvarpå taken dekorerats och de dragna putslinierna bildats. Den monumentalaste ljuskompositionen i stora läsrummet en trappa upp är briljant och ingår helt naturligt i takets ornering. Det hela är något sällsynt genomtänkt, starkt koncentreradt, fritt från all chablon, originellt utan synbar ansträngning, enkelt, kraftigt och delvis äfven mycket smidigt.

Arkitekten Carl Westman har härmed utfört sitt mästestycke. Född i Uppsala 1866, var W. 1885—89 elev vid Tekniska högskolan, och 1889—92 vid Fria konsternas akademi. Han vistades sedermera i Förenta staterna 1893—95 och har från denna tid varit bosatt i Stockholm och å Saltsjöbaden. W. har förut utfört förträffliga saker i träbyggnadskonst, t. ex. sommarhotellet på Restaurantholmen å Saltsjöbaden, samt äfven gjort sig känd som framstående möbelformgivare. I denna senare egenskap älskar han dock väl mycket de robusta, något klumpiga formerna.

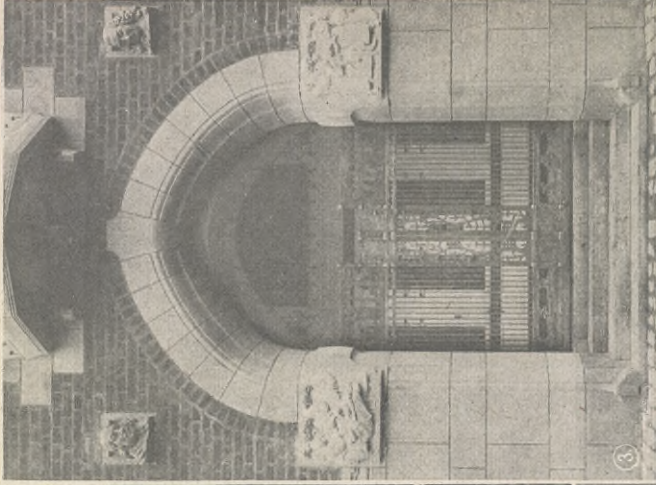
1. DET YTTRE AF LÄKARESÄLLSKAPETS NYBYGGNAD. 2. STORA SALEN. 3. PORTALEN. 4. SAMLINGSRUM.
5. LÄSRUM. 6. CARL WESTMAN, BYGGNADENS ARKITEKT.



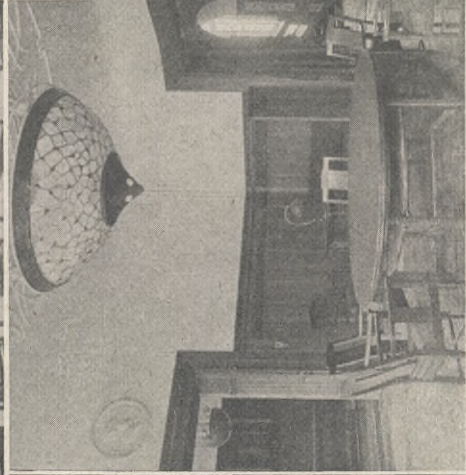
1



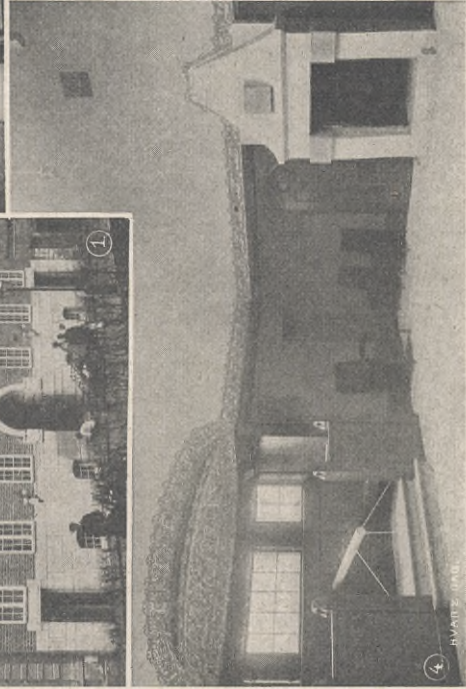
2



3



4



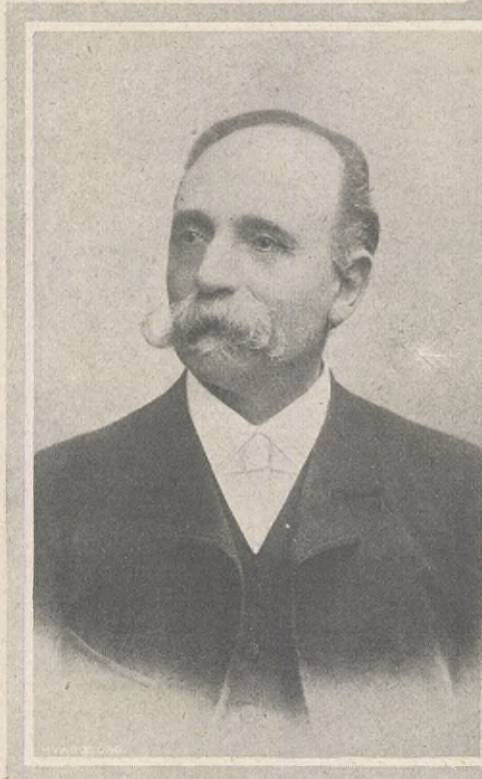
5



6

SVENSKA LÄKARESÄLLSKAPETS NYBYGGNAD.

Nobelpriset i medicin uppgifves i år skola komma att delas mellan italienaren *Camillo Colgi*, professor i allmän patologi och histologi vid universitetet i Pavia, och spanjoren don Santiago Ramon y Cajal, bekant för grundläggande forskningar öfver nervsystemets struktur.



Efter porträtt.

CAMILLO COLGI, professor, rektor vid universitetet i Pavia.



Kliché: Kem. A.-H. Bengt Sjöfverparre Stålm.—Oby.

RAMON Y CAJAL, (Spanien). Fysiolog.

SJÄLFALSTRING ELLER PANSPERMI?

FÖR H. 8. D. AF PROF. SVANTE ARRHENIUS.

*Den teori om livsfrönas allestädes närvaro i världsrymden — panspermien — hvilken befriar tanken från allt grubbel på "livets början" och för hvilken prof. Arrhenius, den berömda forskaren och Nobelpristagaren, på ett så genialt sätt gör sig till förespråkare i sitt nyss utkomna, mycket uppmärksammade populära arbete **Världarnas utveckling**, har af ett par af hans anmälare i dagspressen bemötts. Dessa bemötanden önskar nu prof. Arrhenius i sin tur bemöta, och då han erfarit, att intresset för frågan är väket långt utanför jockmännens krets, har han gjort detta i form af en ytterligare populär: hällen utredning för sin ståndpunkt. För att denna uppsats skall nå en så stor allmänhet som möjligt har förf. önskat se den publicerad i H. 8. D. Vi ha med nöje öppnat våra spalter för den högeligen intressanta artikeln.*

Huru de första lefvande varelserna kommit till jorden sedan denna afkyllt sig tillräckligt för att blifva beboelig, är en fråga som intresserat alla tiders forskare. Förr trodde man att lägre organismer kunna genom något slags jäsningsprocess bildas ur oorganisk materia. Denna hypotetiska process kallas "själfalstring" eller "generatio spontanea". En otalig massa försök synas dock visa, att detta icke sker under förhållanden sådana som de som vanligen förekomma här på jorden eller rättare sagdt i våra laboratorier. Möjligheten att bereda konserver och sterila lösningar har allt mer inpräglat denna sanning i allmänhetens medvetande.

De flesta biologer hålla trots alla dessa erfarenhe-

ter fast vid läran om själfalstringen, ty, säga de, på något sätt måste dock det första lefvande väsendet på jorden ha uppkommit. Och nästan hvarje år ser man i de biologiska tidskrifterna meddelanden uppdyka om att själfalstring blifvit iakttagen för att snart förvisas till glömskans dunkel af den nyktra kritiken.

Den mest bekanta af dessa iakttagelser fördes till offentligheten af den store engelske fysiologen Huxley. Som bekant fälles ägghvita ut ur vattenlösningar genom tillsats af sprit, och den bildar då stora svampiga flockar. Huxley fann nu, att om sprit sattes till vissa prof af hafsvatten, som upphämtats från hafsbotten under den berömda Challenger-expeditionen, så erhöles flockar liknande utfälld ägghvita. Man

uppkallade den förmenta organismen som skulle ha producerat denna ägghvita till Bathybius (hvilket betyder djuporganism) och antog Bathybius vara det ur oorganisk materia bildade ursprunget för allt lif. Kemisten Buchanan, som hade att bearbeta expeditionens samlingar från kemisk synpunkt, visade emellertid att "Bathybiusägghvitan" endast bestod af gipsflockar.

De upprepade misslyckandena vid försök med själfalstring ledde forskarna att utbilda en annan åsikt, enligt hvilken lifvet är evigt och genom frön sprider sig från planet till planet. Denna åsikt kallas för läran om panspermien ("fröns allestädes närvaro i rymden"). Om nu fröna med vanliga jordiska hastigheter rörde sig genom rymden, skulle det taga mycket långa tider för deras förflyttning från en planet till en annan och det vore då tvifvelaktigt, om de kunde hålla sin grobarbet under transporten. Så t. ex. skulle ett frö som rörde sig med snälltågshastighet (60 kilometer i timmen) behöfva 150 år för att komma från jorden till Mars, vår närmaste planet, och 71 miljarder år för att uppnå den närmaste fixstjärnan Alpha i Centauren. Trots denna svårighet omfattades läran om panspermien af vår tids främste fysiker, lord Kelvin, och af en bland de förnämsta botanisterna i förra seklets slut, Ferdinand Cohn i Breslau.

Jag har visat att dessa öfverförings-ider, om fröna transporteras af strålningstrycket*), kunna i gynnsamma fall nedbringas till 20 dygn för transporten till Mars och 9,000 år för transporten till Alpha i Centauren. Likväl är det väl sannolikt, att anhängarne af läran om "själfalstringen" ej aldeles skola uppgifva sin mening, åtminstone till en början. Detta framgår också af de i öfrigt synnerligen välvilliga kritiker af de välkända märkena "Gilbert" och "B. L.", som varit synliga i "Afronbladet" och "Arbetet" med anledning af min bok om "Världarnas utveckling". Då denna fråga otvifvelaktigt är af ett visst allmänt intresse, vill jag med några ord ingå på dessa kritikers syfte.

Märkligt nog för vår tid anser Gilbert det vara mera "motbudande" att tänka sig en människa utvecklad från en bakterie, än att tänka sig en bakterie uppkommen genom "själfalstring". Med "motbudande" kan väl ej menas annat än "stridande mot vår öfriga erfarenhet". Då man vet, att hvarje människa verkligen utvecklas ur en encellig varelse, och är ense om, att individens utveckling afspeglar artens, så måste jag säga, att vi hålla det för ytterst sannolikt, att människan såsom art utvecklat sig från en encellig varelse — det är ju ej nödvändigt att kalla denna för bakterie, om man tycker att detta släktnamn påminner om mindre tilltalande egenskaper.

Gilbert tror det vara orätt att försöka rädda den "mystiska lifskraften", eller läran om lifvets evighet, d. v. s. om omöjligheten att åstadkomma levande varelser utan hjälp af "frön". Man kan ju beteckna den egendomlighet, som betingar de speciella lifsfunktionerna med ordet "lifskraft" likaväl som man betecknar orsaken till kemiska förändringar med namnet "kemisk kraft", oakadt de ej i mekanisk mening äro "krafter". Hvarför är då lifskraften mer mystisk än tyngdkraften? Endast därför att vi ännu ej på långt när äro så familjära med de företeelser, som äro förknippade med lifskraften, som med dem, hvilka betingas af tyngdkraften. För öfrigt äro de oss båda lika mycket eller lika litet mystiska. Talet om att "lifskraften kan försämmas till energier eller egenskaper af lägre slag", såsom Gilbert säger, är mig lika obegripligt, som om

någon sade, att tyngdkraften kan "försämmas" till energier eller egenskaper af annat slag. Vi veta blott, att materia, som påverkas af lifskraft plötsligt, exempelvis genom gifters inverkan, kan upphöra att göra detta. Detta är ju analogt till det fall att en kropp, som i allmänhet påverkas af elektriska krafter, ej gör det, om han omslutes med ett elektriskt ledande skal. Om processen är reversibel eller icke, därom kan endast erfarenheten gifva vittnesbörd. Nästan alla naturforskare påstå, att många processer äro irreversibla, exempelvis den, då arbete genom gnidning förvandlas till värme. Ingen har hittills menat, att detta är orimligt, därför att vi känna andra processer, som äro reversibla. Om således erfarenheten lär oss att själfalstring ej lyckas, så ha vi att böja oss inför detta erfarenhetens vittnesbörd.

Äfven biologen "B. L." vill nödvändigt tro på möjligheten af "själfalstring". Han förklarar utan vidare, att lifvet är en "rörelseform". Man skulle tro att fysici och mekanici, som egna sig åt studiet af "rörelser", skulle bäst veta, hvad en "rörelseform" är. Men jag tror, att "B. L." förgäfvets skulle söka att få någon bland dessa vetenskapsmän att medge, att lifvet är en rörelseform. Fysici äro nog blygsamma att medge, att de ej veta hvad tyngdkraften i själfva verket är, de känna endast — och detta ytterst noga — de lagar som göra sig gällande vid tyngdkraftens verkningar. Om några biologer tro sig veta, att lifvet är en rörelseform, så borde de väl kunna ange mycket exakt lagarna för lifsfunktionerna — dess värre hafva vi ännu ej hunnit synnerligen långt på detta område, hvilket å andra sidan ger oss anledning att hoppas på desto större resultat af våra arbeten inom det samma — eftersom rörelselagarna äro kända med utomordentligt stor noggrannhet sedan Galileis och Newtons dagar. Låt oss medge att frasen "lifvet är en rörelseform" är "ord, ord, ord" såsom Hamlet säger. "B. L." tycker tydligen ej om "den gamla Bathybiushistorien", han vill uppenbarligen ha något mera modernt. Det är nu ej svårt att få. Vi minnas väl, huru en dr Burke påstod sig ha med hjälp af radium och gelatin producerat levande väsen, så kallade radiober. Allmänheten är alltid intresserad för dylika ting och så gick en notis om denna själfalstring genom prässen ända ned till de minsta landsortsorgan. Då sedan Ramsay — det är påfallande, att regelbundet fysici och kemister föra den nyktra kritikens talan i dylika fall — visade, att radioberna bestodo af radium-sulfat och gasbubblor och voro fullkomligt lika döda som utgångsmaterialet, så hade publiken föga intresse för detta "afslöjande", åtminstone syntes blott få notiser därom i dagsprässen. Och så kan det ju hända, att någon biolog ännu tror på Burkes "upptäckt". "B. L." synes anse det vara ett fel, att jag förtiger Lehmann's, Fischers och Treubs undersökningar. Har någon af dessa frambragt lif ur oorganisk materia? Nej det påstår ingen. Men de uppges hålla hoppet om, att "själfalstring" en gång skall lyckas, vid lif. Låt oss såsom exempel taga Fischers utomordentligt vackra arbete, syntesen af polypeptider, hvilka äro besläktade med ägghvitekropparne, som hittills icke producerats annat än med hjälp af organismer. Antag nu, att, såsom vi hoppas en gång skall ske, den berömda kemisten framställt en verklig ägghvitekropp. Han har då löst ett ytterst intressant kemiskt problem. Men någon "själfalstringsprocess" har han ej därför upptäckt, lika litet som då han framställde sockerarter på kemisk väg, hvilka förut endast producerats af levande

*) Maxwell, den berömda skottske fysikern, visade 1873 genom räkning, att en icke genomskinlig kropp stötes bort af de ljus- eller värme-strålar som falla mot dess yta. Strålningstrycket — så kallas denna bortstötande kraft — från solen mot en kropp af 0,00008 millimeters radie och specifika vikten 1 öfverstiger ungefär 4 gånger denna kropps dragning mot solen genom tyngdkraften. Dylika småkroppar stötas därför bort från solen med en ganska betydande kraft och kunna därigenom uppnå stora hastigheter. Ryssen Lebedeff och amerikanerna Nichols och Hull ha (1901—02) experimentellt bekräftat Maxwells beräkningar.

organismer. Han har gifvit ett nytt stöd för den åsikten, att samma fysiska och kemiska krafter äro verksamma inom den lefvande som inom den oorganiska naturen. Denna åsikt är lika gammal som den vetenskapliga fysiken och kemien, och så vidt jag vet hyllas den af alla personer, som idka dessa vetenskaper. — Pasteur gjorde likväl ett undantag. — Äfven jag har sökt att bidra till att genomföra denna åsikt, i det jag visat att lagarna för den kemiska jämvikten gälla äfven för de af organismer producerade toxinerna och antitoxinerna — i ett snart utkommande arbete "Immunochemie". Det är betecknande att jag därvid mötes af ett mycket envist motstånd från majoriteten bland biologerna.

Slutligen tror "B. L.", att det vore mycket skadligt för den biologiska vetenskapens utveckling, om man upphörde att efterforska lifvets ursprung. Fysici äro af den åsikten, att det varit synnerligen nyttigt för fysiken att man upphört att söka skapa ett "perpetuum mobile" och att man spar sina krafter för arbete, som lofvar bättre resultat. Vore det ej tänkbart, att ett dylikt ekonomiserande med arbetskraft kunde vara nyttigt äfven för biologien?

Den största svårigheten för läran om panspermien ligger i afgörandet af frågan, huruvida lifsfröna kunna hålla sin grobarhet under den långa transporten genom världsrymden. Att detta ej behöfver stöta på något hinder under exempelvis den korta tid af 20 dygn, som åtgår till förflyttningen från jorden till Mars, eller i allmänhet inom samma planetsystem, torde vara tämligen tydligt. Men under den långa, tusental af år omfattande, tidrymden för förflyttningen från ett planetsystem till ett annat bli förhållandena helt andra.

Den svaga solstrålningen och den låga värmegraden i dessa från solen och stjärnorna aflägsna trakter ställa dock förhållandena sannolikt mycket gynnsammare än man vid en hastig öfverblick skulle förmoda. Då en liten spor lämnat vårt planetsystem vid Neptunbanan är solstrålningen i hans närhet endast en niohundredel af hvad den är i jordens omgifningar. Ljusets ogynnsamma verkningar böra under dylika förhållanden vara försvinnande små och minskas ännu mera då sporen kommer ännu längre bort. På vägen midt emellan solen och vår närmaste stjärna, Alpha i Centauren, är ljusstrålningen endast en tiomiljardedel af hvad den är vid jorden.

Såsom jag framhållit i "Världarnas utveckling" är temperaturen vid Neptunusbanan endast 53 grader öfver den absoluta nollpunkten, d. v. s. — 220° Celsius. Då lifsfunktionernas liksom de flesta kemiska processers hastighet, enligt flera samstämmade undersökningar å såväl djur som växter och kemiska förlopp, sjunker i förhållandet 1 till 0,4 för en temperatursänkning af 10, grader skulle äfven grobarhetens försvinnande, som ju otvifvelaktigt beror på en kemisk process, försiggå mer än en miljard gånger långsammare vid denna låga värmegrad än vid 10° Celsius. 3 millioner år skulle i denna del af rymden behöfvas för att sätta ner grobarheten lika mycket som ett dygn gör vid 10° Celsius. De tusental år som behöfvas för transporten mellan planetsystemens yttersta gränser skulle således ej ha något märkbart inflytande på de transporterade frönas grobarhet.

Detsamma gäller uttorkningen, på hvilken "B. L." särskildt riktat uppmärksamheten. Enligt hvad professor Lagerheim välvilligt meddelat mig fann B. Schröder 1886 att *Pleuroroccus vulgaris*, den allmänt förekommande gröna algen på trädstammar, uthöll en 20 veckor lång vistelse i fullkomlig torrhet, d. v. s. i luft uttorkad med koncentrerad svafvelsyra. Till och med en vattenalg, *Scenedesmus obtusus*, utstod en vistelse under 6 till 16 veckor i fullkomligt torr luft utan att dö. Detta gäller vid vanlig temperatur.

Då nu vattenförlusten i ett dylikt fall bör vara proportionell mot vattenångans spänstighet vid försöks-temperaturen och denna spänstighet aftar mycket nära på samma sätt som lifsfunktionernas intensitet med sjunkande temperatur, så bör äfven den skadliga verkan af uttorkning vid — 220° C. ej göra sig mera märkbar under tre millioner år än under ett dygn vid 10° C.

Biologerna torde därför vara föga berättigade att, såsom "B. L." säger, betrakta läran om panspermien i dess af mig gifna form "såsom ett kuriosum". Detta så mycket mindre som den berömda botanikern Ferdinand Cohn uttalade sig till förmån för denna lära i en vida mindre utvecklad form år 1872.

Suante Aschelinus

EN SIEGBURGERSCHNELLE MED SVENSKA RIKSVAPNET FUNNEN I LUND.

Lunds klassiska jord lämnar för hvarje år som går ifrån sig en mängd värdefulla rester från gångna tiders kultur. De flesta af dessa hafva hamnat i det Kulturhistoriska museet, hvars medeltidsarkeologiska på lokala grundgräfningsfynd baserade samling därför också är den största som någon skandinavisk stad kan uppvisa. Särskildt har denna sommar varit rikt gifvande, först och främst på grund af gräfningarna på St. Michaels kyrkogård. Exempelvis kan nämnas, att icke mindre än 24 glacerade och oglacerade medeltida grafkärl eller betydligt flera än hvad som förut varit kända i hela Sverige, påträffats och införlivats med museet. Bland de många intressanta fynd som gjorts, befinner sig också det här afbildade Siegburgerkruset. Det fanns på botten af en djup ektimrad brunn tillsammans med en del andra saker af mindre värde. Kruset en s. k. Schnelle visar den för 1500 talets senare hälft karakteristiska typen för praktkärl som gjorde Siegburg till sin tids förnämsta keramiska konstplats i norra Europa. För oss äger emellertid det funna kruset sitt största intresse, därför att det är orneradt med Sveriges riksvapen sådant detta tedde sig under Gustaf Vasas senare regeringsår. Kronan är ännu öppen och Göta vapnet visar icke de tre balkarna eller strömmarna. Då den dekorativa omfattningen med sin groteskornamentik ännu visar sig starkt italienskt påverkad, torde krusets tillkomst svårigen kunna sättas senare än 1560-talet. Här för talar också den omständigheten att det saknar årtal och signering samt att det för öfrigt ännu visar den för den äldre Siegburgertillverknings karakteristiska tillfälligheten i den dekorativa anordningen. Så vida jag vet äro i vårt land förut endast tvänne Siegburgerkrus med Sveriges riksvapen kända, båda i Nationalmuseet, det ena från 1574 det andra från 1590.



G. K.

Foto. Nilsson. Lund.

Arch. Heigt. Suiferensare.



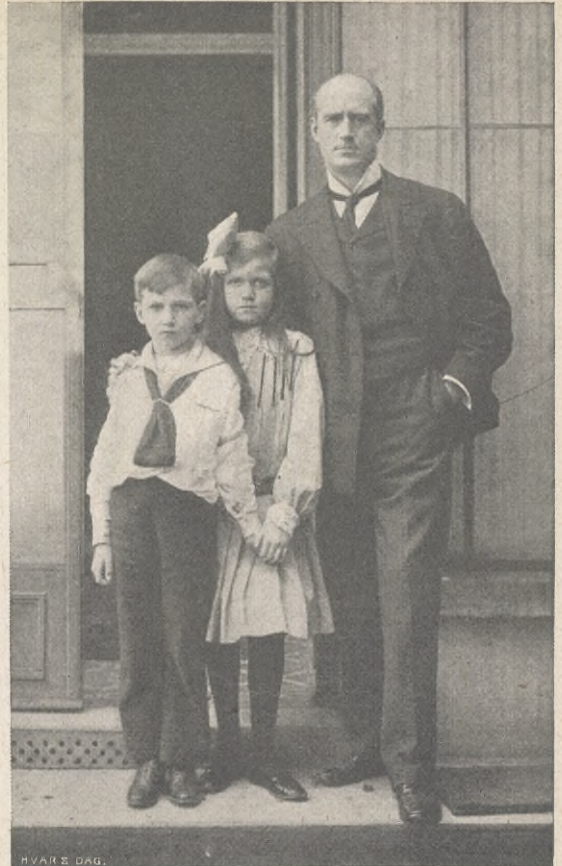
Efter porträtt.

Kliché: Bengt Sjöfversparre.

UPPRORET I KAPKOLONIEN: FERREIRA, ledare af resningen. F. stred under boerkriget mot engelsmännen under general Cronjes befäl och var befälhafvare för den s. k. Ladysmithkommanderingen. Vårt porträtt är taget mot slutet af kriget 1902.

H. S. D. meddelade i innevarande ärg. n:o 2 en uppsats om "The Gibson Girl" med illustrationer efter den bekante amerikanske artistens teckningar. Som en komplettering återgifva vi här konstnärens porträtt, nyligen taget i Paris där han numera slagit sig ner.

"The Gibson Girl" lär förrästen komma att dö! Dana Gibson har just nu slagit sig på att studera porträttmålning i olja. Sati-

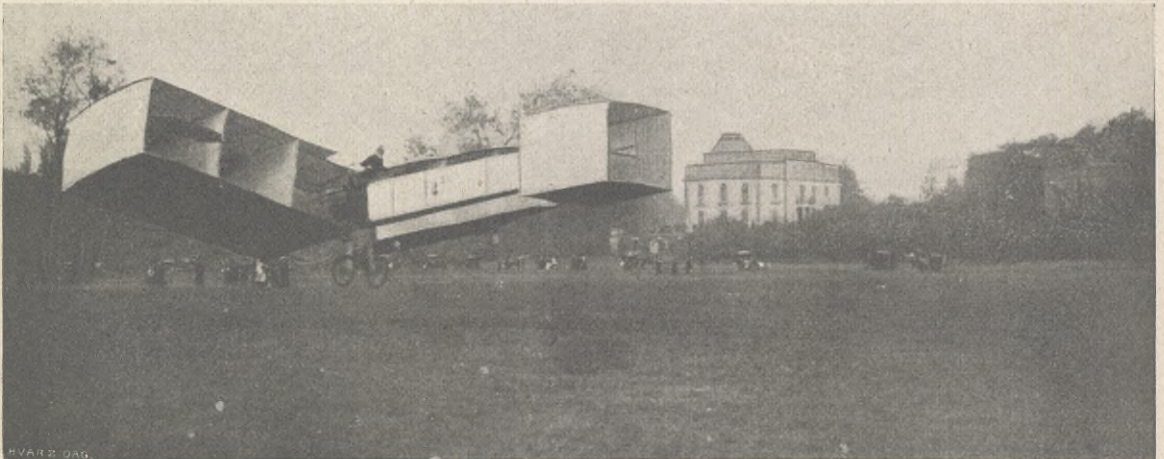


Efter porträtt.

Kliché: Bengt Sjöfversparre.

CHARLES DANA GIBSON, MED SINA BARN.

rikern ämnar sticka sitt hvassa ritstift i fickan för att bli "hofmålare" hos den amerikanska aristokratien, så fort han hunnit avsluta sin utbildning för detta säkert mera lukrativa om ock på konstnärlig frihet mindre rika värf.



HVAR 2. DAG.

Efter fotograf.

Kliché. Kem. A. B. Bengt Sjöfversparre Ethlm.—Glg.

SANTOS DUMONTS SENASTE UPPSTIGNING MED SIN »14 BIS». 220 meter tillryggalades på 21 sekunder. Med denna bragd eröfrade han Aero-clubens pris om 150,000 frcs. Den brasilianske luftseglarens senaste uppstigning betecknas som synnerligen vacker. Ett par amerikanare, bröderna Wright, lära visserligen ha flugit ojämnt långre sträckor, men Santos-Dumont är den förste som under offentlig kontroll "af egen kraft" höjt sig från marken och hållit sig sväfvande. Hans apparat förbättras hastigt. För endast ett par veckor sedan betraktades 60 meter som ett rekord. Nu har han flugit 220 och hyser de mest sangviniska förhoppningar på framtiden: Om fem år skall luftseglingen vara en allmän sport! Paristidningen *Matin* har stiftat ett pris på 100,000 frcs för den förste som flyger från Paris till London. Den engelska *Daily Mail* bjuder 10,000 pund för samtliga experiment London—Manchester.

I FJÄLLEN.

FÖR HVAR 8 DAG AF NEITAK.

— Nu har stinta' kommi, ingenörn! — Per Antas käring stack in hufvet genom dörröppningen och plirade på ingenjören med sina små svarta lappögon. — Hon sitt' denna opp i stuga'. Ska' ja' säj för'a hon kom' hit? fortsatte hon med än gällare röst, när ingenjören ej tycktes höra henne, fördjupad som han var i skrifningen. — Hvad säger Anna? Jaså, hon har kommit Stina eller Maja eller hvad hon nu heter. Näja, inte var det då för tidigt! Bed henne komma hit. Anna försvann, och ingenjören fortsatte skrifningen.

Därute lyste solen med långa, heta strålar, och inne i den lilla kammaren i Per Antas lillbyggnad blef det allt varmare och kvafvare. — Nej det här står jag inte ut med längre, suckade ingenjören och torkade svetten ur pannan. Han sköt in skrifningen i portföljen och tog fram en cigarr. Bara hon nu ville skynda sig den där flickungen så han finge sätta i henne hvad hon skulle göra! Men det är just likt fjällfolket! Först komma en dag senare, än som var bestämdt, och så sätta sig däruppe och vänta ett par timmar, innan hon kom ner. Men han skulle minnsann lära henne att raska på, han!

Det var hushållerskan han väntade på, Jan Mårtens Maja, som skulle laga maten åt honom, medan han var här uppe i obygdén. — Bara hon nu kunde laga en ätbar matbit! Kanske hon var lika skicklig som Per Antas Anna, det vore just trefligt —. Han tänkte med förfäran på några detaljer i Annas matlagning, som han då och då kommit att observera. — De voro inte uteslutande angenäma, de minnena! — Det lade sig ett förargadt veck på den höga, solbrända pannan. Det var ändå fördömdt träkigt uppe i den här välsignade afkroken af världen!

Han var en vacker karl, ingenjör Lindberg, damernas utkorade gunstling hvart han kom. Och han visste det. Han förstod också att begagna sig därpå, och han var en skicklig fältherre, som förstod konsten att sätta andra i brand medan han själf var kall. Men som han satt där med hufvudet vårdslöst lutadt mot handen, kom det ett smått cyniskt uttryck i de mörka ögonen. Det uttrycket var hemma där, det såg man tydligt, fast det kanske ej alltid framträdde så skarpt som nu. — Det var något förefvadt, som tittade fram, när den konventionella masken kastats åsido, det var den verkliga naturen som visade sig sådan den var. — Kring de vackra läpparne lurade ett litet drag af otålighet och missnöje, som blef allt tydligare ju längre Maja lät vänta på sig. Han var inte i helgdagshumör, ingenjör Lindberg, nu. Och hvem kunde väl vara det uppe i sådan här "afkrok", där folket mer liknade sniglar än människor!

Men det var vackert ändå, där uppe i "afkroken!" Utanför stugan flöt än lugn och bred med sin skyddsvakt af höga mörka berg. De bergen, de liknade jättar, som sirat sig med blommor och grannt. Här och där bland dysta, allvarliga granar och tallar hade våren strött ett litet stänk af ljusgröna blad ofvan hvita, glittrande stammar, och bakom mörka berg och mellan blommande häggar och nyspruckna björkar skimrade något hvitt, molnaktigt — snöfjällen!

Och öfver allt detta fjällsommarens bländande ljusa, vålluktsmättade luft.

Det var de rena, enkla, storslaget sköna linierna i innerlig förening med en idyllisk, drömmande yppighet.

Det var majestätiskt allvar tillsammans med jublande fröjd.

Det var sommar i fjällen.

Go' afton, ljöd det sakta bortifrån dörren. Ingenjören vände sig hastigt om, men den barska tillsägelse om "att skynda sig en annan gång", han haft på läpparne, dog aldeles bort vid åsynen af flickan, som stod i dörren. Och underligt var det ej. Hon var värd att se på, Jan Mårtens Maja, där hon stod öfvergjuten af sol — sol i ögonen, sol på läpparne, sol i det glänsande svarta håret under den rosiga hufvudduken. Vacker var hon och af en helt annan typ än de kvinnor, ingenjör Lindberg förut sett.

Ett äkta fjällbarn var hon, och säkert hade fjällen till faddergåfva gifvit henne något af sin egen tjuskraft. Det låg något skiftande, något af omedveten lifsföröjd öfver hela hennes unga friska gestalt trots allt slit och släp i det fattiga hemmet. Men på djupet låg allvaret, tungt och stilla, som alltid hos fjällfolket. Hon var en spegel af naturen, som fostrat henne. Den återfann sig själf öfverallt, mest dock i ögonen.

De ögonen — — —

Har du sett hur det glittrar af tjärnar i Lapplands skogar? Har du sett tjärnen där djupt inne i skogen med de höga bergen omkring? Har du sett hur den skiftar af ljus och skugga, hur solstrålarna glänsa och hur molnen glida på en spegel af mörkaste blått? Har du blickat ned och sett det svarta, lugna djupet under den skiftande ytan?

— Det är lekande skämt öfver allvarstungt vemod. —

Har du sett de dystra bergen spegla sig i träsket, som badar i sol? Har du sett snöfjällen höja sina hvita toppar bakom vårens björkar och häggar? Har du sett hur solen leker i den skummande forsen, som spränger sig väg mellan gråa, tvärbranta klippor?

— Lifvets allvar och lifvets fröjd i samma bild. —

(Forts. å sid. 127.)

I Göteborg har af Västra Sveriges trädgårdsmannasällskap hållits en Chrysantemumutställning, som varit mycket besökt och betraktats som synnerligen lyckad. Vi meddela en interiör.



Foto: Clason, Göteborg.

FRÅN CHRYSANTEMUMUTSTÄLLNINGEN I GÖTEBORG.

Klith: Bengt Silfverparre



C. A. UDDGREN.

Kyrkoherden Carl August Uddgren fyllde den 20 nov. 80 år. Stud.-ex. 44, fil. dr. 54, prästvigd 64, domkyrkoadjunkt 64-67 i Göteborg, folkskoleinspektör i Göteborg 67-82, kyrkoherde i Qville 82, jubeldoktor i Uppsala 04.



F. F. FAHLANDER.

Bankdirektör Fredrik Ferdinand Fahlander i Örnköldsvik, fyllde den 5 nov. 65 år. Sedan 90 verkst. direktör för Hernösands Enskilda Banks afdelningskontor i Hernösand. Led. af och v. ordf. i styrför Örnköldsviks sparbank, led. af stadsfullmäktige, lasaretsdir., handels- och sjöfartsnämnden m. m.



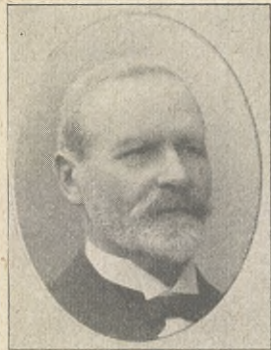
E. F. A. KARLSON.

Förste fyingeniören Emil Karlson i Stockholm, fyllde den 25 okt. 60 år. Stud.-ex. 65, ingenjör vid Stockholms stads arbete 72-74, extra ingenjör 74, fyingeniör 75, förste fyingeniör 91.



R. EKHOLM.

Handlanden Rudolf Ekholm i Sundsvall fyllde den 10 nov. 50 år. Sedan 89 led. af stadsfullmäktige Verkst. dir. i A.-B. Sundsvalls Pantbank. Led. af Riksd. A. K. för Sundsvall 03-05.



F. A. ANDERSON.

F. d. generaldirektören Frans Albert Andersson i Stockholm, fyllde den 16 nov. 75 år. Hellsidesbild iänte biografi återfinnes i årgång III: 9.



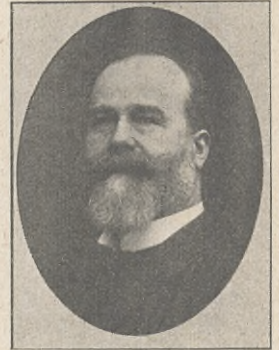
E. T. GRÖNWALL.

60 år fyller den 30 nov. öfverste Ernst Grönwall i Helsingborg. Officersex. 66, löjtnant vid Lifregtets husarcorps 66, öfverstelöjtnant 95, öfverste och chef för Skånska husarregt. sedan 98. Intill 98 mång-årig led. af Södermanlands läns landsting och Hushållningssällskapets förvaltningsutskott.



P. J. E. MALMSTEN.

Bankdirektören Emil Malmsten i Malmö fyllde den 11 nov. 60 år. Löjtnant vid Andra lifgardet 68, afsked 73, direktör för Grand Hotel i Stockholm 73-75. Verkställande direktör för Skånes Enskilda Bank i Malmö sedan 76. Led. i Malmö sjukhusdirektion, ordf. i styrf. för Malmö stads elektriska spårvägar.



J. N. LINDAHL.

Fröhandlaren John N. Lindahl i Stockholm, fyllde den 21 okt. 50 år. Initiativtagare till det år 85 bildade Svenska trädgårdsodlareförbundet i Stockholm, en tid dess ordförande.



J. D. VON HOLTEN. †

F. d. possessionaten Johan David von Holten afled i Göteborg den 15 nov. 92 år gammal. 66-86 ledamot af stadsfullmäktige, mång-årig ordförande i direktionen för stadens fattig hus. Ledamot i folkskolestyrelsen 58-91, vice ordförande 67, ordförande 72 m. m. Högt förtjänt om stadens folkskoleväsende.



J. V. LIEBERG. †

Den 7 nov. afled i Hernösand f. d. apotekaren, rådmän J. V. Lieberg 89 år gammal. Led. af stadens kyrko- o. skoloråd, fattigv.-styr o. drätselkammare, afstadsfullm., landstinget, af bevillnings-, taxerings- och präfningsnämnden, lasarets- och hospitaldirektionen samt Hushållningssällskapets förvaltningsutskott.



J. E. A. LUNDGÅRDH. †

Majoren Jöns Elis Anton Lundgårdh afled den 7 nov. i Karlskrona. 86 år gammal. Stud.-ex. 41, und.-löjtnant i Flottans sjöartilleriregemente 44, kapten vid M. rinregementet 64, afsked 79. Ordförande i fattigvården 81, medlem af stadsfullmäktige, verkställande direktör i lasaretsstyrelsen.



E. G. CALWAGEN. †

F. d. lektorn, fil. dr. Ernst Gottfrid Calwagen afled i Uppsala den 8 nov. 77 år gammal. Stud.-ex. 47, fil. dr. 54, lektor vid Nya elem. entarskolan i Stockholm 92. Framstående pedagog, utgivit en mängd läroböcker, särskildt i tyska språken.



PORTRÄTTGALLERI



H. T. THOMÆE. †

F. d. stadsmästaren Håkan Thomæe i Malmö afled den 9 nov. d. 80 år gammal. En tid led. af stadsullmäktige, mångårig led. af drätselkammaren och kyrkorådet, medlem af hospitalsdirektionen m. m.



F. C. ISOZ. †

Den 29 okt. afled i Stockholm, godsägaren F. C. Isoz, 79 år gammal. Innehade flera egendomar, bl. a. Hånö i Södermanland. 30-årig ordförande i socknens kommundistämman, m. fl. uppdrag.



G. LOHOFF. †

Den 12 nov. afled i Stockholm en af tyska församlingens äldre medlemmar grosshandlaren Georg Lohoff, 70 år gammal. Född i Westfalen, innehade L. många förtroendeuppdrag inom sin församling, där han var lifligt verksam i kyrkorådet.

**BLIF
MEDARBETARE
i
HVAR 8 DAG**

Skrif aldrig och fråga först — tid går därvid förlorad — utan insänd hvad Ni tror lämpar sig för tidningen, vare sig berättelser, uppsatser eller goda fotografier af tilldragelser m. m. för dagen.

(Forts. fr. sid 125.)

Har du sett detta, då vet du också hur de ögonen voro, de ögonen, som kunde tala skönare än den väl-taligaste tunga. De talade om lifvets största motsatser i en ren, ogrumlad själ.

Och allt eftersom sommaren gick, blefvo de ögonen ljusare och klarare, och det tunga allvarsdraget sjönk allt djupare ned. Det var som när solen kommer och väcker upp den slumrande skogen och skickar sina strålar längre och längre in mellan de täta grenarna, tills slutligen hela den mörka massan står där genom-silad af en enda stor ljusflod. Och solen, som bröt igenom allvaret i Majas ögon, det var kärleken. Hvad hjälpte väl det att hon hade den vanliga avfoghet och misstro gent emot alla sörlänningar, som är fjällborna egen, att hon hade det betänksamma, säjlige lugn, som präglar både deras tal och handling. Under den kalla, ofta nästan fränstötande ytan döljes en fantasi-rikedom och ett känslodjup, som endast fjällbygden förmår skänka sina barn. Och skulle ej känslorna bli djupare och fantasien rikare här, där hvarje berg, hvarje myr har sin saga om vittor och trolldomskonster, och där själlva den djupa, ensliga tystnaden lägger sig som en stämning af vemod öfver sinnena.

Och det dröjde ej länge, förrän misstron och säfligheten försvunno för kärleken, och Maja älskade, utan eftertanke, utan besinning älskade honom — främlingen sörlänningen.

Och han? Han fick erfara kärleken så, som han med sina många flyktiga förälskelser aldrig annat den, kärleken, så som den kommer blott en gång i lifvet. Han ville göra henne till sin hustru. Det var ej skenfagra ord och löften detta. Det var hans fasta, allvarliga afsikt. Han visste att så skulle han aldrig älska någon annan, han kände, hur kärleken till denna fattiga, olärda flicka höjde, förädlade honom. Utan henne skulle han sjunka ihop igen, blifva samme blaserade världsmän som förut.

Så reste han. Han skulle komma och hämta henne sedan. Men för hvarje mil, som lades mellan honom och fjällen, kände han, hur den gamla slappheten och liknöjdheten började återtaga sitt forna herravälde öfver honom. Däruppe i fjällen hade han återfunnit sig själf, där hade ljuset från Majas ögon kastat en reflex af renhet och förfining öfver hans eget känslolif, och hennes enkla, ofreflekterade lifsåskådning hade gifvit hans tankar makt att höja sig öfver det låga och osunda och satf ideal af renhet och skönhet för hans lif. Han hade vuxit sig stark däruppe, nu kände han huru svagheten kom öfver honom. Som kärren ut-

sända sina giftiga ångor, så smög den sig allt närmare in på honom. Som vandraren inneslutes af den kalla dimman och föres vill i ödemarkerna, så greps han af svagheten och förlorade sig själf, förlorade sin nyvunna kraft och renheten i tankar och känslor. Hela hans lif hade varit en oafbruten förruttnelseprocess af karaktär och viljekraft; nu när kärleken väckt honom ur den gamla slappheten och ingifvet honom längtan efter ett renare lif, då kände han, att han ej hade mod därtill. Han hade förstört sin vilja och sin manna-kraft, och nu sveko de honom också. Han hade ej styrka att taga steget ut, ej styrka att bära förödmjukelser för sin kärleks skull.

Och redan innan han träffat sina släktingar och vänner i hufvudstaden, visste han, att han aldrig skulle återse sin brud där uppe i fjällen.

Han skulle komma tillbaka och hämta henne, hade han sagt. Och Maja väntade. Det dröjde länge innan hon förstod, att han ej skulle komma.

Hon dukade inte under för sorgen, men hon stelnade bort. Solen försvann. Ljuset slocknade. Det kom mörker och skugga i dess ställe. Hon hade känt nya, mäktiga krafter sjuda inom sig, hon hade känt tankarna växa, höja sig öfver det hvardagliga — då försvann solen, kärlekens sol, och det blef kallt och mörkt. Allt det nya, underliga, ljufva stelnade och frös bort.

Och hvad var det väl för mening i detta? Hvarför skulle de föras tillsammans dessa två — den fine, bildade världsmannen och den fattiga, okunniga fjällflickan med lappblod i ådrorna, hvarför skulle kärlekens gudagnista väckas i deras hjärtan och hvarför skulle de finna hvarandra blott för att sedan skiljas och känna kölden, tomheten och mörkert så mycket tyngre? Hvarför skulle de få känna aningen om en högre utveckling, ett gemensamt sträfvaning efter högre mål, då alla spirande förhoppningar blott skulle kvävas, förstelnas i mörker och köld?

”Det skulle väl så gå”, säger fjällbon vid alla dessa lifvets underliga växlingar, där meningen ligger för djupt att kunna utforskas af människoförstånd. Det är hans tröst i sorg och bekymmer, det håller honom uppe i motgångarna, men det förtager hans handlingskraft och förlamar ansvars känslan. Han kastar alltid skulden på detta oföränderliga: ”Det skulle väl så gå”.

Och hur gick det med honom? Han, som lät sig vinnas af svagheten och lärde ett oskyldigt hjärta lifvets bittraste erfarenhet.

Fjällen låta ej gäckas sig.

Kom hit upp och gif ditt hjärta åt en fjällets son eller dotter älska i midsommarens ljus eller under norrskenets flammor — och du skall aldrig glömma. Du kan försöka utplåna minnet därpå genom tusen nya intryck, du må leiva i jäktande oro eller i lugn och lycka, och det kan ligga gömdt djupt, djupt ner

i ditt hjärta, men det lever ändå. Det försvinner ej. Det ligger där nere, som en outtalad längtan efter det som för alltid är gånget, och när du minst anar, träder det fram, omstråladt af norrsken och midsommarljus, tonande af skogarnas sus och forsarnas dån.
— Du glömmet aldrig. — — —



Efter fotograf.

TRONFÖLJARFRÅGAN I SERBIEN: PRINS GEORG (X), PRINS ALEXANDER (XX).

Uttalad i Kem. A.-B. Bengt Silfverparre Stilm.—Gbg

I den händelse ryktena om kronprins Georgs af Serbien sjukdom besanna sig kommer hans broder prins Alexander att i hans ställe utnämnas till tron-

följare. Vår bild visar de båda prinsarne vid en truppervey i Belgrad. Mellan dem rider deras guvernör.



Efter porträtt.

Uttalad i Kem. A.-B. Bengt Silfverparre

NY LANDTBRUKSMINISTER I PREUSSEN:

VICTOR VON PODBIELSKI.
Den afgående ministern.

DR VON BETHMANN-HOLLWEG.
Inrikesminister, t. v. äfven landbruksminister.

Den preussiske landtbruksministerns *von Podbielski's* redan länge beramade tillbakaträdande har nu blifvit verklighet. Hans afgang står i sammanhang med köttbristproblemet i Tyskland. Han har uppväckt en storm af ovilja mot sig genom sin underlåtenhet att vidtaga åtgärder som kunde något lätta den för de fattiga ytterst svåra situationen. Von P. är född 1844, är generalmajor i armén och tillträdde sin ministerbefattning 1901. Till dess ny utnämning skett fungerar inrikesministern d.r *von Bethmann-Hollweg* äfven på den vakanta posten.

VIII ÅRG. 8:E HÄFT. INNEHÅLLER:

Eduard Fränckel. — Nyvalda riksdagsmän i Andra kammaren. — Gustaf Adolfsfästen vid Lützen. — Christian Erikssons Djurgårdsmonument. — Dr Gunnar Andersson — Brokigt utomlandsnytt. — 50-årsminnet af Sveriges statsbanor. — Svenska läkaresällskapets nybyggnad och dess arkitekt. — Tvänne af årets Nobelpristagare. — Självsträng eller panserperi? af prof. Svante Arrhenius. — En Siegburgerschnelle med svenska riksvapnet funnen i Lund. — 'I fjällen' af Neitax. — Från Chrysantemumutställningen i Göteborg. — Veckans porträttgalleri.

F. A. B. HVAR 8 DAGS TRYCKERI, GÖTEBORG.